

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 in verband met het opnemen van een verruiming van de 1-februarieregeling voor ho-studenten die zijn doorgestroomd vanuit het mbo

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het de doorstroom van mbo-gediplomeerden naar het hoger beroepsonderwijs ten goede kan komen, indien voor deze groep studenten de zogenoemde 1-februarieregeling wordt verruimd naar een 1-septemberregeling;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Wijziging Wet studiefinanciering 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Het opschrift van paragraaf 5.4 komt te luiden:

Paragraaf 5.4. Omzettingsprocedure bij stoppen in het eerste studiejaar

B

Na artikel 5.11 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5.11a. Stoppen binnen twaalf maanden door mbo-gediplomeerden

1. In afwijking van artikel 5.10 onderscheidenlijk artikel 5.11 wordt de prestatiebeurs van de ho-student die in het bezit is van een diploma, genoemd in artikel 7.24, tweede lid, onderdelen e tot en met h, WHW, omgezet in een gift, indien:

- a. hij uiterlijk op 31 augustus van het studiejaar waarvoor hij op enig moment voor het eerst prestatiebeurs hoger onderwijs geniet ophoudt studiefinanciering

te genieten, en hij niet vóór 1 februari van het daaropvolgende studiejaar opnieuw studiefinanciering voor het volgen van hoger onderwijs krijgt toegekend; of

b. hij vóór 1 februari van het studiejaar volgend op het studiejaar waarvoor hij op enig moment na 31 januari voor het eerst prestatiebeurs hoger onderwijs geniet ophoudt studiefinanciering te genieten, en hij niet vóór de start van het daaropvolgende studiejaar opnieuw studiefinanciering voor het volgen van hoger onderwijs krijgt toegekend.

2. De omzetting, bedoeld in het eerste lid, vindt plaats uiterlijk per 1 januari van het daaropvolgende kalenderjaar.

Artikel II. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

Algemeen deel

1. Inleiding

Dit voorstel van wet beoogt te regelen dat met ingang van studiejaar 2022-2023¹ de in de Wet studiefinanciering 2000 (hierna: WSF 2000) opgenomen '1-februarieregeling' wordt verruimd voor studenten die doorstromen van het middelbaar beroepsonderwijs (hierna: mbo) naar het hoger beroepsonderwijs (hierna: hbo). Op grond van deze wijziging kunnen deze studenten in plaats van maximaal vijf² maanden, maximaal twaalf maanden met een minimaal financieel risico een hbo-opleiding ervaren en wennen aan, bijvoorbeeld, de manier van studeren in het hbo. Indien zij namelijk in de eerste periode van twaalf maanden van hun studie besluiten te stoppen met hun hbo-opleiding, en hun recht op studiefinanciering stopzetten, wordt hun prestatiebeurs hoger onderwijs omgezet in een gift.

Dit wetsvoorstel komt voort uit de motie Van der Molen c.s. die de regering verzoekt om de zogenoemde '1-februarieregeling' aan te passen naar een '1-septemberregeling' voor studenten die doorstromen vanuit het mbo naar het hbo.³ Aanleiding voor deze motie waren onder andere de resultaten van het eindrapport van de beleidsdoorlichting van artikel 11 op de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) over studiefinanciering.⁴ Uit dit onderzoek komt naar voren dat de doorstroom van mbo-studenten naar het hbo al enkele jaren een dalende trend laat zien. Deze dalende trend kent meerdere oorzaken, waaronder de angst van studenten dat zij met een (hogere) studieschuld achterblijven wanneer een hbo-opleiding toch niet bij hen blijkt te passen. Dit neemt niet weg dat de keuze om wel of niet door te stromen naar het hbo niet alleen een financiële keuze is. Het is een samenloop van advies, verwachtingen, begeleiding, capaciteiten en persoonlijke motieven.⁵ Desondanks acht de regering het van belang dat elke student zich niet belemmerd voelt in de keuze om verder te studeren en zich voldoende kan ontplooiën. Daar waar mogelijk moeten eventuele drempels dan ook zo veel mogelijk worden weggenomen. Het doel van dit wetsvoorstel is daarom om deze specifieke drempel te verlagen.

2. Hoofdlijnen van het voorstel

2.1. De huidige regeling

Op grond van het huidige artikel 5.10 en 5.11 van de WSF 2000 wordt de prestatiebeurs voor ho-studenten omgezet in een gift, als zij in hun eerste studiejaar binnen vijf maanden (dit geldt voor studenten die zijn gestart in september) of zeven maanden (dit geldt voor studenten die zijn gestart in februari) hun beroep op studiefinanciering staken, en niet in hetzelfde studiejaar opnieuw studiefinanciering toegekend krijgen. Dit geldt ook voor ho-studenten die zijn doorgestroomd vanuit het mbo, aangezien deze studenten na het behalen van een mbo-diploma opnieuw aanspraak kunnen maken op studiefinancieringsrechten. De student valt dan onder de voorwaarden van studiefinanciering die gelden voor ho-studenten.

---

¹ Dit betreft een beoogde inwerkingtredingsdatum.

² Voor studenten die na 31 januari voor het eerst instromen in het hoger onderwijs gaat het om maximaal zeven maanden (februari tot en met augustus); het grootste deel van de studenten start echter in september de opleiding en heeft dan maximaal vijf maanden (september tot en met januari) om zich weer uit te schrijven.

³ *Kamerstukken II 2020/21, 35570 VIII, nr. 55.*

⁴ Beleidsdoorlichting artikel 11 Studiefinanciering, Kamerstukken II 2019/20, 31511, nr.39.

⁵ Uit onderzoek van ResearchNed blijkt dat factoren als de arbeidsmarkt, de intrinsieke motivatie en financiële motieven meespelen in de keuze om wel of niet door te stromen naar het hoger onderwijs.

Deze regeling, waarbij studenten tegen een laag financieel risico een ho-opleiding kunnen ervaren, zou voor de mbo-gediplomeerden één van de drempels om door te stromen naar het hbo kunnen wegnemen of in ieder geval verminderen. Dit lijkt echter onvoldoende het geval. De monitor Beleidsmaatregelen Hoger Onderwijs 2020-2021 laat namelijk zien dat hoewel er wel een stijging van de directe doorstroom naar het hbo van 9% te zien is⁶, het aantal instroomgerechtigden vanuit het mbo in het meest recente studiejaar niet is gestegen. Er is hier sprake van een langjarige dalende trend. Zoals vermeld ervaren deze specifieke studenten meerdere drempels, waaronder de onzekerheid of het hbo en/of de opleiding aan de verwachtingen voldoet. Daarnaast is het studiefinancieringsstelsel in het hoger onderwijs anders ingericht dan in het mbo. Deze combinatie draagt eraan bij dat deze studenten ook met deze regeling een hoger financieel risico ervaren.

2.2. Verruiming van de regeling voor mbo-gediplomeerden

Dit voorstel van wet regelt een verruiming van de 1-februarieregeling voor mbo-gediplomeerden in het ho. Indien een student behorend tot deze specifieke doelgroep binnen twaalf maanden in zijn eerste studiejaar in het hbo zijn beroep op studiefinanciering staakt, en hij niet binnen vijf maanden opnieuw studiefinanciering toegekend krijgt, wordt zijn prestatiebeurs hoger onderwijs omgezet in een gift. Door de periode in de huidige regeling te verruimen van 1 februari naar 1 september, kunnen deze studenten langer (maximaal twaalf maanden in plaats van maximaal vijf) ervaren wat het betekent om te studeren aan een hbo-opleiding, zonder dat de in die periode opgebouwde prestatiebeurs wordt omgezet naar een lening als zij niet binnen de diplomatermijn van tien jaar een afsluitend diploma behalen. Zij zullen daardoor een lager financieel risico ervaren en beter in staat zijn om te weten of een hbo-opleiding bij hen past.

In de nieuw vormgegeven regeling zal nog steeds sprake zijn van een periode waarin geen gebruik mag worden gemaakt van studiefinancieringsproducten om aanspraak te kunnen maken op de regeling. Deze periode zal lopen tot 1 februari van het volgende kalenderjaar. De reden hiervoor is dat deze regeling zich richt op mensen die stoppen met studeren en niet op studenten die switchen van opleiding (zie ook hoofdstuk 3). Zonder pauzeperiode zou een ieder die van opleiding verandert het eerste jaar prestatiebeurs direct omgezet krijgen in een gift, terwijl dit bij degene die veranderen van opleiding dient te gebeuren op het moment dat zij hun (nieuwe) opleiding succesvol afronden.

De huidige regeling geldt ook voor studenten die in februari starten met hun opleiding. Zij dienen in de huidige regeling voor 1 september hun studiefinanciering stop te zetten. Voor deze studenten geldt de verruiming naar twaalf maanden ook. Dit betekent dat zij om aanspraak te kunnen maken op de regeling hun beroep op studiefinanciering stop moeten zetten voor 1 februari van het volgende studiejaar. De periode zonder aanspraak op studiefinanciering zal voor hen lopen tot 1 september van datzelfde kalenderjaar.

Belangrijk om te benoemen is dat de student tijdens de studie ook een lening aan kan gaan. Deze lening moet wel worden terugbetaald, ook als de student zijn recht op studiefinanciering voor 1 september beëindigt. Dit wordt met dit voorstel niet gewijzigd. De gebruikte maanden aan studiefinanciering worden daarnaast afgetrokken van het

---

⁶ De stijging van de directe instroom kan een gevolg zijn van de COVID-19. Vanwege de pandemie hebben waarschijnlijk meer studenten de keuze gemaakt om direct te gaan studeren na hun vooropleiding.

totaal aan maanden studiefinancieringsrechten die een student heeft in het hoger onderwijs, conform de reeds bestaande regeling.

Deze maatregel is onderdeel van een groter pakket aan maatregelen om de doorstroom van mbo-gediplomeerden die willen doorstromen naar het hbo te stimuleren. Andere maatregelen betreffen, onder andere, de afschaffing van de nadere vooropleidingseisen voor mbo-studenten en de ontwikkeling van keuzedelen 'voorbereiding hbo' om mbo-studenten kennis te laten maken en, indien zij dit zouden willen, voor te bereiden op doorstroom naar het hbo. Daarnaast zijn er verschillende reguliere voorlichtings- en intakeactiviteiten die zich hierop richten.

3. Afbakening doelgroep

De doelgroep van dit wetsvoorstel is beperkt tot studenten die doorstromen van het mbo naar het hbo. In de monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2019-2020 van ResearchNed wordt aangegeven dat voor studenten met een mbo-achtergrond aansluitingsfactoren vaker een rol spelen bij uitval en switch dan bij andere studenten. Zo noemen zij vaker moeite met de overgang en de zwaarte van de studie als een reden. Bij andere groepen die doorstromen naar het hoger onderwijs is, zoals bij deze specifieke doelgroep wel het geval is, ook geen dalende trend te zien. De instroom vanuit het voortgezet onderwijs is al enige jaren stabiel, zo blijkt uit de beleidsdoorlichting van artikel 11 (studiefinanciering) op de OCW-begroting.⁷

De regeling is uitdrukkelijk ook niet bedoeld ten behoeve van het wisselen van opleiding, dus voor de student bij wie het hbo wel past, maar waarbij de opleiding niet aansluit bij zijn of haar interesses. Deze regeling is erop gericht het financieel risico voor studenten te verkleinen als blijkt dat een opleiding in het hoger onderwijs uiteindelijk niet goed past bij de betreffende student. Daarbij acht de regering het van belang dat elke individuele student een goede studiekeuze maakt en zo snel mogelijk beslist of de gekozen opleiding aansluit bij de eigen ontwikkelwensen. Het staat de student dan ook vrij om op elk moment binnen de periode van twaalf maanden met de opleiding te stoppen en de studiefinanciering stop te zetten. Hiermee loopt een eventuele lening niet onnodig op en kunnen zo veel mogelijk studiefinancieringsrechten worden gebruikt om de nieuwe opleiding te volgen en succesvol af te ronden, aangezien het aantal gebruikte maanden studiefinancieringsrechten wordt afgetrokken van het totaal.

4. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

4.1 Gevolgen voor Caribisch Nederland

Dit wetsvoorstel heeft geen directe gevolgen voor Caribisch Nederland. Inwoners van het Caribisch deel van het Koninkrijk kunnen in dezelfde mate gebruikmaken van dit wetsvoorstel, indien zij vanuit Caribisch Nederland na het behalen van bepaalde mbo-diploma's gaan studeren aan een hbo-instelling in Nederland en gebruikmaken van studiefinancieringsproducten op grond van de Wet studiefinanciering 2000. De Wet studiefinanciering BES kent geen soortgelijke regeling.

4.2 Uitvoeringsgevolgen

Dit wetsvoorstel leidt tot een aanpassing in de processen bij DUO ten opzichte van de huidige praktijk bij het uitvoeren van de huidige 1-februarieregeling. De verwachting is dat dit proces uiteindelijk grotendeels geautomatiseerd kan worden uitgevoerd, waardoor de structurele uitvoeringskosten gering zullen zijn. Wel zullen kosten gemaakt moeten worden voor het bouwen en inrichten van het nieuwe proces.

---

⁷ Beleidsdoorlichting artikel 11 Studiefinanciering, Kamerstukken II 2019/20, 31511, nr.39.

DUO zal hiervoor aanpassingen moeten doorvoeren in de geautomatiseerde processen voor de uitvoering. Bij invoering van het wetsvoorstel op 1 september 2022 zullen deze aanpassingen voor 1 januari 2025 moeten zijn doorgevoerd, het eerste moment waarop de eerste omzettingen van prestatiebeurs in definitieve gift op grond van deze regeling moeten plaatsvinden. Om de aankomende studenten goed te kunnen informeren moeten de communicatie-uitingen in het voorjaar van 2022 worden aangepast.

PM Uitvoeringstoets

4.3 Gevolgen voor de regeldruk

Studenten hoeven geen aanvraag te doen om gebruik te kunnen maken van deze regeling. DUO zal automatisch constateren dat een student die in aanmerking komt voor deze regeling geen studiefinanciering meer gebruikt en vervolgens na een half jaar vaststellen of dat nog steeds het geval is. De omzetting naar een gift zal vervolgens automatisch plaatsvinden in het daaropvolgende kalenderjaar. Er is daarom geen sprake van een toename van de regeldruk voor studenten.

Dit wetsvoorstel heeft ook geen gevolgen voor de regeldruk voor onderwijsinstellingen.

4.4 Gevolgen voor de student

4.4.1. Algemeen

Studenten die gebruikmaken van deze regeling hebben (maximaal) een jaar lang gestudeerd in het hoger onderwijs en krijgen hun prestatiebeurs vervolgens omgezet naar een gift. Indien zij een studieschuld opbouwen in dat jaar, door naast hun eventuele beurs ook een lening aan te gaan, dienen zij deze wel conform de geldende regelgeving terug te betalen. Het is daarom ook mogelijk dat een student door de verruiming van de 1-februarieregeling juist een hogere studieschuld opbouwt. De regering tracht dit zo veel mogelijk te voorkomen. (Aspirant-)studenten worden voorgelicht en gewezen op de mogelijke gevolgen van een studieschuld. Ondanks dit mogelijke nadelige gevolg van de verruiming van de regeling, meent de regering dat dit niet opweegt tegen de voordelen die de wijziging met zich brengt. Als gevolg van de verruiming zullen de studenten zich minder belemmerd voelen in hun keuze en, indien zij die wens hebben, zich verder kunnen ontplooien en ontwikkelen.

4.4.2. Doenvermogen

Wanneer een student besluit te stoppen met een opleiding, zal er veel op een student afkomen. De student zal op dat moment belangrijke en lastige keuzes moeten maken over zijn toekomst, en wellicht weinig aandacht hebben voor mogelijke (administratieve) gevolgen die het stoppen met een opleiding met zich meebrengt. Zoals aangegeven in paragraaf 4.3 zal, indien de student aanspraak kan maken op de (verruimde) regeling, de omzetting van de prestatiebeurs van de student in een gift automatisch plaatsvinden. Hierbij worden verder geen 'acties' van de student verlangd. Een mogelijk aandachtspunt betreft echter dat de student die niet stopt, maar (na een pauzeperiode) de keuze maakt een andere hbo-opleiding te gaan volgen. Het is van belang dat deze student voldoende begrijpt dat hij geen 'extra' jaar prestatiebeurs heeft ontvangen, maar dat de studiefinanciering die hij reeds heeft genoten onderdeel is van het totaal aan maanden studiefinancieringsrechten die een student heeft in het hoger onderwijs. Het is dus van belang dat de (aspirant)studenten goed worden geïnformeerd over de gevolgen van de regeling.

4.4.3. Gendergelijkheid

Dit wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de gendergelijkheid.

5. Financiële gevolgen

Onderstaande raming geeft inzicht in de kosten die volgen uit dit wetsvoorstel. Dit is inclusief een eerste schatting van de structurele uitvoeringskosten. De kosten zullen gedekt worden uit de lumpsum van het hoger beroepsonderwijs (artikel 6), zoals voorgesteld in de motie Van der Molen c.s. De incidentele uitvoeringskosten worden binnen het DUO budget op artikel 11 studiefinanciering gedekt.

De kosten starten in 2025, doordat de omzettingen van prestatiebeurzen naar een gift pas vanaf dat jaar voor het eerst zullen plaatsvinden. De eerste studenten die gebruikmaken van deze regeling kunnen, bij inwerkingtreding in studiejaar 2022-2023, immers tot 1 september 2023 hun studiefinancieringsproducten stopzetten. Vervolgens gaat de pauzeperiode in waarin geen gebruik gemaakt mag worden van deze producten die loopt tot 1 februari 2024, waarna de controles door DUO kunnen plaatsvinden. De omzetting van de prestatiebeurs naar een gift zal vervolgens plaatsvinden in januari 2025.

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Struc
0	0	0	0	0	5	5	5	5	3	2	2

De kosten die voortkomen uit deze wijziging zijn structureel lager dan de kosten in de eerste jaren. De verwachting is dat een deel van de studenten die gebruik maakt van de regeling, alsnog een diploma haalt. In dat geval zouden de prestatiebeursbedragen hoe dan ook worden omgezet in een gift, alleen op een later moment in de tijd. Voor die groep worden er dus geen extra kosten gemaakt, maar enkel kosten naar voren gehaald. Doordat in de eerste jaren enkel de versnelde omzettingen plaatsvinden en dit 'terugverdieneffect' nog niet optreedt, zijn de uitgaven in de eerste jaren hoger.

6. Consultatie

PM internetconsultatie

Artikelsgewijs deel

Artikel I, Onderdeel B (Artikel 5.11a)

Voor mbo-gediplomeerden wordt de zogenoemde 1-februarieregeling verruimd. Voor de overige studenten blijft deze gelijk (artikel 5.10 en 5.11). In artikel 5.11a is geregeld dat mbo-gediplomeerden die voor 1 februari van een studiejaar voor het eerst studiefinanciering ontvangen voor een opleiding in het hoger onderwijs en uiterlijk op 31 augustus hun beroep op studiefinanciering staken, de prestatiebeurs ho wordt omgezet in een gift. Daarbij geldt als voorwaarde dat ze niet voor 1 februari van het daaropvolgende studiejaar opnieuw studiefinanciering ontvangen. Eenzelfde regeling geldt voor mbo-gediplomeerden die voor het eerst na 1 februari van een studiejaar studiefinanciering ontvangen voor een opleiding in het hoger onderwijs. Het enige verschil daarbij is dat voor deze studenten geldt dat de prestatiebeurs ho wordt omgezet in een gift als zij voor 1 februari van het daaropvolgende studiejaar stoppen met het ontvangen van de studiefinanciering. Daarbij geldt dan als voorwaarde dat zij niet gedurende het resterende deel van het studiejaar niet opnieuw studiefinanciering mogen genieten voor een opleiding in het hoger onderwijs. Gelijk aan de artikelen 5.10 en 5.11 geldt dat de omzetting van de toegekende prestatiebeurs hoger onderwijs in een gift uiterlijk per 1 januari van het kalenderjaar volgend op de periode waarin geen beroep mag worden gedaan op studiefinanciering om aanspraak te kunnen maken op de regeling, zal plaatsvinden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven